

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для проведення семінарських занять та організації самостійної роботи з
дисципліни «Кримінальне право. Загальна частина»
для студентів спеціальності 081 Право

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для проведення семінарських занять та організації самостійної роботи з
дисципліни «Кримінальне право. Загальна частина»
для студентів спеціальності 081 Право

УДК

Методичні рекомендації для проведення семінарських занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Кримінальне право. Загальна частина» для студентів спеціальності 081 Право денної та заочної форм навчання [Електронний ресурс] / уклад. В.М. Грудницький. – Покровськ : ДонНТУ, 2021. – 74 с.

Методичні рекомендації містять перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, приклади типових індивідуальних завдань, порядок поточного і підсумкового контролю оцінювання знань студентів денної та заочної форм навчання, варіанти контрольних робіт, плани семінарських занять і практичні завдання, список рекомендованих нормативно-правових актів і літератури.

Розраховані на викладачів, студентів денної та заочної форм навчання при підготовці до навчальних занять з дисципліни «Кримінальне право. Загальна частина».

Укладач: Грудницький В.М., к.ю.н., доцент, доцент кафедри історії і права.

Рецензент: Ганич О.А., к.ю.н., доцент, директор інституту післядипломної освіти ДонНТУ.

Відповідальний за випуск: Моїсеєнко Л.М., к.і.н., доцент, завідувач кафедри історії і права.

Затверджено навчально-методичним відділом ДонНТУ,

Протокол

Розглянуто на засіданні кафедри історії і права,

протокол № 3 від 13.10.2021 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1. Загальні положення	6
2. Нормативно-правові акти	8
3. Методичні рекомендації до підготовки і проведення семінарських занять ...	8
4. Організація самостійної роботи студентів.....	46
5. Методичні рекомендації щодо виконання контрольної роботи.....	48
6. Порядок поточного і підсумкового оцінювання знань з дисципліни	56
6.1. Принципи і види контролю знань студентів.	56
6.2. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів денної форми навчання)	58
6.3. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів заочної форми навчання).....	59
6.4. Організація поточного контролю знань студентів	59
7. Перелік питань, що охоплюють зміст навчальної програми	64
Список рекомендованої літератури.....	70
Додаток.....	73

ВСТУП

Кримінальне право є однією із фундаментальних дисциплін при підготовці фахівців за спеціальністю «Право».

Метою викладання цієї дисципліни є надання студентам систематизованого матеріалу про основні положення кримінального правопорушення та відповідальність за вчинення таких. Структура курсу передбачає логічну послідовність викладення матеріалу положень Загальної частини кримінального права.

Вивчення цієї навчальної дисципліни передбачає процес усвідомлення студентами комплексу базових знань із Загальної частини кримінального права, а саме, поняття «кримінальне право», його система і функції; поняття «закон про кримінальну відповідальність», його ознак і значення; підстави кримінальної відповідальності; поняття «кримінальне правопорушення» і «склад кримінального правопорушення», їх співвідношення; поняття і значення стадій вчинення кримінального правопорушення, співучасті у кримінальному правопорушенні; поняття системи і видів покарань, загальних засад і спеціальних правил призначення покарання; звільнення від кримінальної відповідальності, покарання та інших заходів кримінально-правового характеру тощо.

Програма навчальної дисципліни «Кримінальне право. Загальна частина» побудована з урахуванням вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Вивчення курсу «Кримінальне право. Загальна частина» відбувається через проведення лекцій, семінарських та практичних занять, вивчення студентами нормативних актів, навчальної і навчально-практичної літератури, виконання певних форм самостійної роботи студентів, написання контрольних робіт, підготовку та складання іспитів.

Методичні рекомендації містять перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, порядок поточного і підсумкового контролю оцінювання знань студентів денної та заочної форм навчання, плани семінарських занять і

практичні завдання, список рекомендованих нормативно-правових актів і літератури. При підготовці методичних матеріалів використані матеріали з практики діяльності судових органів та безпосереднього розгляду конфліктних ситуацій.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна дисципліна «Кримінальне право. Загальна частина» передбачає вивчення таких питань Загальної частини: кримінальне правопорушення та його види; кримінальна відповідальність; склад кримінального правопорушення; стадії кримінального правопорушення; співучасть у кримінальному правопорушенні; повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень; обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння; звільнення від кримінальної відповідальності; покарання та його мета; система та види покарань; призначення покарання та звільнення від його відбування; судимість; інші заходи кримінально-правового характеру тощо.

Мета: засвоєння студентами обсягу знань, що формують юридичне мислення; набуття навичок із практичного застосування теоретичних правових знань у конкретних життєвих ситуаціях, а також навичок самостійної роботи, необхідних для подальшого поглиблення й своєчасного оновлення професійних знань майбутніх фахівців у сфері юриспруденції.

Завдання:

- розкриття загальних теоретичних базових положень кримінального права;
- вивчення чинних нормативно-правових актів, які складають систему Кримінального законодавства України;
- розгляд поняття кримінального правопорушення, його особливостей та видів;
- дослідження поняття та елементів складу кримінального правопорушення;
- розгляд стадій вчинення кримінального правопорушення;

- дослідження поняття, мети, системи та видів покарання.

Зміст навчальної дисципліни «Кримінальне право. Загальна частина» розкривається в таких темах:

Тема 1. Кримінальне право: поняття, джерела, завдання, функції, принципи та система

Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність

Тема 3. Кримінальне правопорушення та його види

Тема 4. Кримінальна відповідальність

Тема 5. Склад кримінального правопорушення, його елементи

Тема 6. Об'єкт кримінального правопорушення

Тема 7. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення

Тема 8. Суб'єкт кримінального правопорушення

Тема 9. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення

Тема 10. Стадії кримінального правопорушення

Тема 11. Співучасть у кримінальному правопорушенні

Тема 12. Повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень

Тема 13. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Тема 14. Звільнення від кримінальної відповідальності

Тема 15. Покарання та його мета

Тема 16. Система та види покарань

Тема 17. Призначення покарання

Тема 18. Звільнення від покарання та його відбування

Тема 19. Судимість

Тема 20. Інші заходи кримінально-правового характеру

Тема 21. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. – Ст. 141.
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Науково-практичний коментар / С.В. Ківалов, О.І. Харитонов, О.М. Посенюк, М.Р. Аракелян та ін.; За ред. С.В. Ківалова, О.І. Харитонов. – Х.: Одиссей, 2005. – 552 с
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341 // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. - Ст. 131; 2003. № 35. – Ст. 271; 2003. - № 26. Ст. 199; 2006. - № 26. Ст. 211.
4. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII// Відомості Верховної Ради. 2014. № 49. ст.2056.
5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX // Відомості Верховної Ради України. 2020. № 25. ст.171.
6. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15.02.1995 р. № 60/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 10. ст.60.
7. Про Правила дорожнього руху: Постанова від 10.10.2001 р. № 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text>

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття є однією з найважливіших форм навчального заняття, яке проводиться у формі дискусії навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Окремою формою вивчення кримінального права є розв’язання задач (казусів). Вона спрямована переважно на оволодіння навичками щодо практики застосування норм цієї галузі.

Головна мета семінарських занять – опанування студентами навчальної

дисципліни, забезпечення глибокого і всебічного аналізу та колективного обговорення основних проблем курсу, навчання їх елементів творчого застосування отриманих знань на практиці.

Основними завданнями семінарських є:

- закріплення у студентів теоретичних знань;
- оволодіння ними науковим апаратом, навичками усного і письмового викладання навчального матеріалу;
- залучення їх до науки, наукових досліджень;
- прищеплення їм навичок творчого мислення, самостійного формулювання та висловлювання власних думок, а також захисту висунутих наукових положень і висновків;
- формування в них правового світогляду, здатності пов'язувати загальнотеоретичні положення з вимогами повсякденної практики державно-правового будівництва в країні.

Під час викладання дисципліни використовуються такі види занять:

- семінари-бесіди: евристична бесіда, дискусія, розгляд питань у вигляді невеликих доповідей та подальшого їх обговорення учасниками семінару;
- семінари з використанням ігрових ситуацій: рольові ігри, прес-конференції;
- на окремих заняттях студенти розглядають та вирішують ситуативні задачі (конфліктні ситуації), які виникають у сфері застосування права і законодавства тощо.

При підготовці до семінару кожен студент повинен уважно ознайомитися з планом, який відображає зміст чергової теми заняття; прочитати і продумати свої лекційні записи, які відносяться до теми; вивчити чи законспектувати рекомендовану літературу; скористатися при потребі консультацією викладача; скласти розгорнутий план, тези чи конспект виступу з усіх питань теми заняття.

Студенти, готуючись до того чи іншого питання теми заняття повинні пов'язувати матеріал з актуальними проблемами сучасності, розглядати правові явища з позиції Конституції та чинного законодавства України, посилаючись на

приклади з практики правозастосовчої діяльності. При цьому їм необхідно постійно вдосконалювати навички володіння державною мовою, правильного вживання понять і термінів.

Плани семінарів з курсу

Робота студентів на семінарах складається із двох видів. Заняття у формі семінару передбачає необхідність розкрити у відповідності з чинним законодавством та надбаннями вітчизняної юридичної науки поставлені питання теоретичного характеру.

На практичних заняттях студенти, користуючись нормами чинного законодавства та набутими знаннями теоретичного характеру, повинні вирішити практичні завдання.

Розв'язання задач є дієвою формою навчання, що дозволяє активно розвивати навички юридичного мислення, свідомого оперування правовими нормами і категоріями, здатність правильно оцінювати колізійні ситуації з реальних судових справ тощо. Саме на цих заняттях вибудовується фундамент для ефективного застосування набутих знань і вмінь у майбутній професійній діяльності.

При підготовці до занять студенти самостійно мають вивчити відповідні розділи підручників і рекомендовану літературу, засвоїти необхідні нормативні акти, ознайомитися із судовою практикою, доопрацювати конспект лекцій.

Основними цілями розв'язання задач з кримінального права є:

1. Набуття та закріплення навичок самостійної роботи з нормативним матеріалом кримінально-правового характеру.
2. Вироблення вміння давати власну кримінально-правову оцінку конкретних життєвих ситуацій.
3. Досягнення належного рівня обґрунтування власної кримінально-правової оцінки фактичних обставин.
4. Наближення навчальних форм засвоєння кримінального права до змісту конкретних кримінально-правових елементів відповідних процесуальних документів реальних кримінальних справ.

Будь-яка задача з кримінального права передбачає: а) умови задачі; б) основне питання задачі. Умовами задачі є інформація про поєднання певних фактичних обставин (юридичних фактів); іноді в умови задачі вводяться оцінки та доводи конкретних суб'єктів кримінального судочинства, які також мають бути предметом дослідження при розв'язанні задачі.

Незалежно від того, чи сформульовано в задачі конкретне питання або завдання, її розв'язання у найбільш загальній формі включає:

1. Встановлення кримінально-правового змісту наведених в умовах задачі фактичних обставин.
2. Формулювання власної кримінально-правової оцінки у відповідній формі (кількох формах).
3. Обґрунтування здійсненої кримінально-правової оцінки.
4. Конкретну відповідь на поставлені в задачі питання чи завдання, якщо таку відповідь не було сформульовано у пунктах 2 і 3 рішення задачі.

**Зразок розв'язання задачі з Загальної частини кримінального права
України в межах окремого інституту, що стосується кримінального
правопорушення.**

ЗАДАЧА

Щоб заволодіти грошима Плахової, які зберігалися у квартирі, Качаліна вирішила її отруїти. Для цього вона придбала отруту, призначену для труєння гризунів, прийшла в гості і дала цю отруту Плаховій під виглядом ліків від шлункових захворювань. Приймаючи ліки, Плахова відчула себе погано, викликала швидку медичну допомогу і до її приїзду почала блювати, що за висновком судово-медичної експертизи в кінцевому підсумку і врятувало її життя. Качаліна, побачивши такий розвиток подій, з квартири Плахової втекла, однак через два дні була затримана.

Внаслідок отруєння Плахова два тижні перебувала на стаціонарному лікуванні, що за висновком судово-медичної експертизи свідчить про заподіяння їй легкого тілесного ушкодження з короткочасним розладом здоров'я.

Ознайомтеся зі статтями 115 і 187 КК України, а також із пунктами 10, 1, абзацом 3 п. 12 та абзацом 5 п. 50 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про корисливі злочини проти приватної власності» від 25 грудня 1992 р. № 12.

Яку кримінально-правову оцінку мають дістати дії Качаліної?

РІШЕННЯ

1. Уточнення та попередня оцінка фактичних обставин.

1.1. Формулювання в умовах задачі «вирішила її отруїти» будемо розглядати як підтвердження наміру (в подальшому - прямого умислу) на вбивство Плахової з боку Качаліної.

1.2. В умовах задачі немає даних щодо сильних фізичних страждань Плахової після вживання отрути, тому немає підстав вбачати в діях Качаліної таку обтяжуючу обставину умисного вбивства, як його «особлива жорстокість».

1.3. Втеча Качаліної з квартири Плахової після виклику останньою швидкої допомоги свідчить не про добровільну відмову Качаліної від доведення злочину до кінця, а про намагання уникнути відповідальності за вже вчинені нею дії.

1.4. Оскільки в умовах задачі не вказана конкретна сума грошей, якими збиралась заволодіти Качаліна, будемо вважати, що вона не досягає показників ознаки «...у великих чи особливо великих розмірах».

2. Систематизація фактичних обставин, які охоплюються інститутом «Стадії вчинення злочину».

2.1. За наявності мети заволодіння грошима Плахової та виникнення наміру щодо її вбивства наступні дії Качаліної – придбання отрути, давання цієї отрути під виглядом ліків є окремими етапами досягнення мети та реалізації прямого умислу на вбивство.

2.2. Заволодіння грошима не відбулося, а Плахова залишалась живою; це свідчить, що мети не досягнуто, а прямий умисел на вбивство повністю не реалізовано.

2.3. Внаслідок отруєння Плаховій заподіяно легкі тілесні ушкодження з короткочасним розладом здоров'я; в правозастосовній практиці таке тілесне ушкодження є показником насильства, небезпечного для здоров'я потерпілого.

3. Визначення конкретних правових, правозастосовних та теоретичних орієнтирів у межах змісту інституту «Стадії вчинення злочину».

3.1. Правовими орієнтирами є: а) статті 13-17 КК, що передбачають особливості відповідальності за закінчене та незакінчене кримінальне правопорушення; б) статті 115 і 187 КК, які передбачають види закінчених злочинів, що вчинила (мала намір вчинити) Качаліна, а також визначають особливості специфічної конструкції та конкретного змісту їх юридичних складів.

3.2. Правозастосовними орієнтирами – в даному разі основними – є пункти 10, 11, абзац 3. п.12 та абзац 5 п. 30 згаданої постанови Пленуму Верховного Суду України.

3.3. Теоретичними орієнтирами є вироблені наукою кримінального права загальні правила кваліфікації незакінченого злочину, а також правила кваліфікації злочину, обставини вчинення якого відповідають ознакам кількох стадій.

4. Зіставлення систематизованих фактичних обставин з правовими, правозастосовними та теоретичними орієнтирами інституту «Стадії вчинення правопорушення» (у письмовому вигляді не наводяться).

5. Формулювання проміжних і остаточних висновків щодо кримінально-правового змісту фактичних обставин у межах інституту «Стадії вчинення правопорушення» .

5.1. Проміжні висновки:

а) дії Качаліної були спрямовані на вчинення двох злочинів – розбою та умисного вбивства з корисливих мотивів; основними правозастосовними аргументами є пункти 10, 11, абзац 3 п. 12 постанови Пленуму Верховного Суду України;

б) дії, спрямовані на умисне вбивство з корисливих мотивів, у будь-якому разі є незакінченим злочином, оскільки Плахова залишилась живою; при цьому спочатку мають місце підготовчі дії, які відповідають окремим ознакам готування до правопорушення (придбання отрути, прихід в квартиру), а потім дії, які відповідають усім ознакам закінченого замаху на умисне вбивство з корисливих мотивів (Качаліна безпосередньо спрямувала свої дії на позбавлення Плахової життя – виконала усі дії, які вважала необхідними для доведення злочину до кінця, але умисне вбивство не було закінчене (смерть не настала) з причин, що не залежали від її волі);

в) за специфічною конструкцією своїх складів розбій є закінченим злочином з моменту застосування до потерпілого небезпечного для життя чи здоров'я насильства або здійснення погрози його застосування; таке насильство з боку Качаліної мало місце; отже, той факт, що заволодіння грошима Плахової не відбулося, на визнання вчиненого Качаліною розбою закінченим злочином не впливає; таким чином, в межах вчинення розбою Качаліною були вчинені підготовчі дії (вони відповідають окремим ознакам готування до злочину) і дії, які відповідають усім ознакам закінченого злочину;

г) підготовчі дії, які мали місце при вчиненні Качаліною закінченого замаху на умисне вбивство з корисливих мотивів і розбою, при остаточній кваліфікації її дійне дістають самостійної кримінально-правової оцінки; у цьому разі діє загальне правило: якщо вчинення злочину (правопорушення) проходить через кілька етапів, кожний з яких відповідає ознакам стадій правопорушення (злочину), остаточна його кваліфікація здійснюється з урахуванням того етапу, який відповідає усім ознакам найбільш «пізньої» стадії;

д) остаточна кваліфікація закінченого замаху на умисне вбивство з корисливих мотивів передбачає обов'язкове посилення у формулі кваліфікації на ч. 2 ст. 15 КК; остаточна кваліфікація розбою як закінченого злочину посилення у формулі кваліфікації на ст. 15 КК не потребує.

6. Формула кримінально-правової кваліфікації (ФК) та юридичне формулювання обвинувачення (ЮФО).

ФК: дії Качаліної необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ч.3 ст. 187; ч. 2 ст. 15, п. 6 ч.2 ст. 115 КК.

ЮФО: Качаліна вчинила напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з насильством, небезпечним для здоров'я особи, яка зазнала нападу, - розбій, вчинений з проникненням у житло (ч.3 ст. 187 КК).

7. Оскільки питання задачі мало кримінально-правовий характер, відповідь на нього дано в пунктах 3, 5, 6 рішення (у рішенні студента це положення також може не наводитись).

Семінар №1.

Тема 1. Кримінальне право: поняття, джерела, завдання, функції, принципи та система

Мета заняття: ґрунтовно ознайомитись, уявити та вивчити поняття, джерела, завдання, функції, принципи та систему кримінального права.

Питання для обговорення:

1. Поняття «кримінальне право». Предмет і метод кримінального права.
2. Завдання, функції та принципи кримінального права.
3. Система кримінального права.
4. Кримінальне право і суміжні галузі права.
5. Загальна характеристика чинного Кримінального кодексу України.
6. Наука кримінального права, її предмет та метод.
7. Основні сучасні тенденції розвитку кримінально-правової науки.

Теми рефератів

1. Принципи кримінального права.
2. Кримінальне право і суміжні галузі права.
3. Основні сучасні тенденції розвитку кримінально-правової науки.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Назвіть дві-три статті з Особливої частини КК України, які мають просту, описову, відсильну та бланкетну диспозиції; назвіть дві-три

статті Особливої частини КК України, які мають відносно визначені та альтернативні санкції.

Задача 2. Наведіть два-три положення кримінально-правового характеру:

- а) Конституції України;
- б) міжнародних договорів;
- в) рішень Конституційного Суду України.

Визначте, у чому полягає кримінально-правовий зміст наведених положень та як вони співвідносяться з відповідними положеннями КК України.

Вирішіть питання про можливість безпосереднього застосування зазначених положень при розгляді конкретних кримінальних справ.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар №2.

Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність

Мета заняття: уявити основні положення теорії права.

Питання для обговорення:

1. Закон про кримінальну відповідальність: поняття, ознаки, функції, специфічні риси й значення.
2. Структура Кримінального кодексу України. Диспозиції, санкції статей, примітки до статей Особливої частини КК: поняття та види.
3. Тлумачення закону про кримінальну відповідальність.
4. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі та просторі.
5. Правові наслідки засудження особи за межами України.
6. Видача (екстрадиція) особи, яка обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення; передача особи, яка засуджена за вчинення кримінального правопорушення; перейняття кримінального провадження іноземної держави; виконання вироків, винесених іноземними судами чи міжнародними судовими установами.

Теми рефератів

1. Правові наслідки засудження особи за межами України.
2. Тлумачення закону про кримінальну відповідальність.
3. Правові наслідки засудження особи за межами України.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Громадянин України Байда, який був безробітним та не мав наміру працевлаштуватися, винайшов спосіб підзаробляти шляхом вчинення пограбувань касирів невеличких магазинів, що були розташовані у різних містах України. Захопившись безвідповідальністю за свої дії, Байда розширив географію своїх кримінальних правопорушень. Останнє пограбування Байда здійснив у Варшаві, де його і затримали.

Варіант. Байда був громадянином Республіки Польща.

Ознайомтеся зі ст. 186 КК України.

Як має вирішуватися питання про відповідальність Байди?

Задача 2. Чучеватов, постійно проживав в Україні як особа без громадянства, відпочиваючи у Болгарії він здійснив вбивство через необережність. Оскільки в Болгарії не змогли притягти Чучеватова до кримінальної відповідальності і він повернувся в Україну, то відповідно компетентні правоохоронні органи Болгарії звернулися до України з проханням про видачу Чучеватова.

Варіант. Якщо б Чучеватов був громадянином Білорусі.

Як слід вирішити справу?

Задача 3. Громадянин Туреччини у Стамбулі заподіяв громадянину України умисне тяжке тілесне ушкодження. Згодом цього громадянина було затримано в Одесі за незаконний збут зброї. За правопорушення вчинене у Туреччині, він відповідальність не поніс.

Згідно з КК України за що повинен відповідати цей громадянин?

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар №3

Тема 3. Кримінальне правопорушення та його види

Мета заняття: охарактеризувати поняття кримінального правопорушення

та його види.

Питання для обговорення:

1. Соціальна природа кримінального правопорушення.
2. Криміналізація і декриміналізація суспільно небезпечних діянь.
3. Кримінальне правопорушення: поняття, ознаки, види. Неприпустимість застосування закону про кримінальну відповідальність за аналогією.
4. Малозначне діяння: поняття, ознаки, правові наслідки, значення для поняття кримінального правопорушення.
5. Місце кримінального правопорушення в системі правопорушень. Відмежування кримінального правопорушення від інших правопорушень.
6. Класифікація кримінальних правопорушень за їх тяжкістю. Кримінальний проступок та злочин, їх співвідношення. Види злочинів.

Теми рефератів

1. Криміналізація і декриміналізація суспільно небезпечних діянь.
2. Місце кримінального правопорушення в системі правопорушень.
3. Кримінальний проступок та злочин, їх співвідношення

ЗАДАЧІ

Задача 1. Тракторист сільськогосподарського підприємства Федотов сів озиму пшеницю, а водій цього ж підприємства Шаваров, возив його в поле зі складу у відповідності з виданою накладною. Бажаючи підзаробити Федотов запропонував Шаварову взяти частину пшениці. Вони разом вирішили залишивши в кузові вантажівки п'ять лантухів посівної пшениці вагою 500 кг, вартість яких дорівнювала 4000 грн, вони відвезли її до знайомого на ринку і продали.

Чи є дії Шаварова й Федотова кримінальним правопорушенням?

Задача 2. Сергієнко готуючись до новорічних свят вирішив зарізати кабанчики і коли він його смалив, йому принесли термінову телеграму, він залишив лампу та пішов до воріт. А за цей час лампа перекинулася і потік полум'я було спрямовано на каністру з паливом, вона вибухнула і вогонь перекинувся на хлів, а потім від нього загорілася хата сусіда, де вогнем було знищено дах.

Чи є у діях Сергієнко ознаки кримінального правопорушення, які передбаченого ст. 270 КК України? Якою має бути кримінально-правова оцінка дій Сергієнко?

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар №4

Тема 4. Кримінальна відповідальність

Мета заняття: охарактеризувати особливості кримінальної відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності: поняття й ознаки.
2. Момент виникнення і припинення кримінальної відповідальності.
3. Підстава кримінальної відповідальності та форми її реалізації.

Теми рефератів

1. Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності: поняття й ознаки.
2. Підстава кримінальної відповідальності та форми її реалізації.
3. Кримінальна відповідальність в країнах ЄС.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Парамонов заборгував за п'ять років квартирну плату, сума боргу перевищила 700 неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Чи є дії Парамона кримінальним правопорушенням?

Задача 2. Крамаренко від'їжджаючи до Одеси, попросила свою сусідку Єрохіну, щоб та взяла на зберігання найбільш цінні речі на період її відсутності (ноутбук, золоті прикраси, цінні папери тощо). Єрохіна погодилася, але пізніше всі речі, які їх залишила на зберігання Крамаренко, продала. Крамаренко повернулася з відпустки та вирішила забрати свої речі, але Єрохіна відповіла, що ніяких речей від неї на зберігання не брала.

Чи є в діях Єрохіної ознаки кримінального правопорушення проти власності?

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар №5

Тема 5. Склад кримінального правопорушення, його елементи

Мета заняття: охарактеризувати склад кримінального правопорушення та його елементи.

Питання для обговорення:

1. Складу кримінального правопорушення: поняття, функції та значення.
2. Елементи та ознаки складу кримінального правопорушення, їх зміст і органічна єдність. Види складів кримінального правопорушення.
3. Поняття кваліфікації кримінального правопорушення та її значення.

Теми рефератів

1. Поняття та значення складу кримінального правопорушення
2. Характеристика видів складу кримінального правопорушення
3. Характеристика елементів та ознак складу кримінального правопорушення

ЗАДАЧІ

Задача 1. Громадянин Іванченко вирішив займатися підприємницькою діяльністю, тому він зареєстрував приватне підприємство у відповідності з вимогами законодавства України. Через місяць створене ним підприємство розпочало виготовляти спиртні напої разом із тютюновими виробами та здійснювати торгівлю ними без отримання передбаченої законодавством ліцензії на ці види діяльності.

Ознайомтеся зі статтями 202, 203 і 204 КК України.

Чи є в діях Колесова ознаки передбачених цими статтями кримінальних правопорушень?

Задача 2. Досвідчений лікар-хірург Торгунов, який працював тривалий час на плавбазі, підробляв під час плавання через проведення операцій з переривання вагітності. За цей час було зафіксовано, що лікар провів 8 операцій жінкам, які були членами екіпажу. Він також знав, що був відповідний наказ, що забороняв проводити аборти підчас знаходження судна у морі, а вагітних

жінок, відповідно, потрібно було направляти на берег. Під час проведення операцій, жінки не мали медичних протипоказань.

Ознайомтеся зі ст. 134 КК України.

Чи є в діях Торгунова склад кримінального правопорушення «незаконне проведення абортів»?

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар №6

Тема 6. Об'єкт кримінального правопорушення

Мета заняття: охарактеризувати об'єкт кримінального правопорушення.

Питання для обговорення:

1. Об'єкт кримінального правопорушення: поняття і значення.
2. Предмет кримінального правопорушення: його поняття і місце у структурі складу кримінального правопорушення.
3. Потерпілий від кримінального правопорушення.

Теми рефератів

1. Поняття об'єкта кримінального правопорушення та його ознаки.
2. Предмет кримінального правопорушення.
3. Характеристика видів об'єктів кримінальних правопорушень.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Водій Назаренко, що уже тривалий час працював на автотранспортувачеві, розуміючи, що порушує інструкцію з техніки безпеки, навантажив та перевозив великогабаритний вантаж територією комбінату, частина цього вантажу під час руху впала і травмувала учня-практиканта, заподіявши йому тяжкі тілесні ушкодження.

Згідно з рішенням суду Назаренко було засуджено за ч. 2 ст. 286 КК України.

Зробіть юридичний аналіз. Чи правильно суд визначив об'єкт вчиненого Назаренко кримінального правопорушення?

Задача 2. Ричков, працюючи водієм міського маршрутного автобуса підприємства «Київміськтранс», інколи намагався підробити і тому залишав

закріплений за ним маршрут та перевозив бажаючих від міста до найближчих сіл, а за це отримував від громадян відповідну плату.

Чи є в діях Ричкова ознаки складу кримінального правопорушення проти власності?

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар 7

Тема 7. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення

Мета заняття: охарактеризувати об'єктивну сторону кримінального правопорушення.

Питання для обговорення:

1. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення: поняття, обов'язкові й факультативні ознаки, значення.
2. Діяння: поняття, ознаки, форми та види.
3. Значення непереборної сили, фізичного і психічного примусу для вирішення питання про кримінальну відповідальність за суспільно небезпечне діяння (дію чи бездіяльність).
4. Суспільно небезпечні наслідки як ознака об'єктивної сторони кримінального правопорушення: поняття, види, значення.
5. Причинний зв'язок у кримінальному праві: поняття, види, порядок (умови) встановлення й значення.
6. Спосіб, засоби (знаряддя), обстановка, місце, час вчинення кримінального правопорушення: кримінально-правове значення.

Теми рефератів

1. Поняття, ознаки та значення об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
2. Характеристика обов'язкових ознак об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
3. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення та їх значення для кримінальної відповідальності.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Між Кірпою та Шершнем в квартирі останнього виникла сварка, під час якої Шершень ударив Кірпу по голові, заподіявши легкі тілесні ушкодження. У наслідок таких дій відбувся крововилив у мозок, що призвело до змін у судинах головного мозку та смерті Кірпи. Але згідно з висновком судово-медичної експертизи, основним моментом у розвитку крововиливу стала патологія артеріальних судин, окрім цього Кірпа страждав гіпертонією, був напідпитку та емоційно збуджений від конфліктної ситуації. Про захворювання Кірпи Шершень нічого не знав.

Як вирішити справу?

Задача 2. Антонов та Старцев перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння вирішили розважитися та з хуліганських мотивів побили Гнапа ногами та кулаками, внаслідок чого потерпілий отримав тілесні ушкодження середньої тяжкості, численні забиття частин тіла. Гнап помер у наслідок значної носової кровотечі, що була пов'язана із захворюванням крові (порушення її згортання – гемофілія).

Визначте, чи є причинний зв'язок між діями Антонова та Старцева і смертю Гнапа?

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар 8

Тема 8. Суб'єкт кримінального правопорушення

Мета заняття: охарактеризувати суб'єкт кримінального правопорушення.

Питання для обговорення:

1. Суб'єкт кримінального правопорушення: поняття й ознаки.
2. Осудність як обов'язкова ознака суб'єкта кримінального правопорушення: поняття й критерії.
3. Неосудність: поняття й критерії.
4. Вік кримінальної відповідальності
5. Види суб'єкта кримінального правопорушення: загальний і спеціальний суб'єкт.

6. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені у стані сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Теми рефератів

1. Поняття та ознаки суб'єкта кримінального правопорушення.
2. Поняття неосудності та її критерії.
3. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення та його види.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Кусков з Чебрецем вирішили відпочити від школи та прогуляти заняття, на думку їм прийшла ідея зателефонувати до поліції та повідомити про мінування будівлі школи. За вказаною адресою школи було направлено групу фахівців, які протягом декількох годин обстежували приміщення школи, але вибухівки так і не знайшли. На момент вчинення вказаних дій Кускову і Чебрецю виповнилося по п'ятнадцять років.

Ознайомтеся зі статтями 259 і 296 КК.

Як на вашу думку, чи можуть Кусков з Чебрецем нести відповідальність за вчинені дії за цими статтями КК України?

Задача 2. Волошин, який систематично пиячив протягом 10 років і ображав дружину, вкотре прийшов додому п'яний. Цей день також не став винятком. Перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння він почав бити та обзивати дружину. Жінка знаходилася у стані сильного душевного хвилювання та через такі систематичні образи не витримала і вдарила чоловіка ножем прямисінько у груди, який опинився у неї в руках оскільки готувала вечерю. Від отриманого ножового поранення чоловік помер. Справу було розглянуто і Волошину засуджено за умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання. Адвокат не погодився із таким рішенням суду, вважаючи що кримінальне правопорушення вчинено в стані неосудності, тому підготував відповідну апеляцію.

Чи підлягає апеляція задоволенню?

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар 9

Тема 9. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення

Мета заняття: охарактеризувати суб'єктивну сторону кримінального правопорушення.

Питання для обговорення:

1. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення: поняття, її обов'язкові й факультативні ознаки, значення.
2. Вина: поняття і значення.
3. Форми вини в кримінальному праві, їх значення для кваліфікації кримінального правопорушення.
4. Умисел та його види інтелектуальні й вольові ознаки (моменти) прямого й непрямого умислу.
5. Необережність та її види.
6. Випадок (казус), його відмежування від кримінально протиправної недбалості.
7. Змішана (подвійна, складна) форма вини: її поняття і значення для кваліфікації кримінального правопорушення.
8. Мотив і мета як факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення: їх поняття й значення для кваліфікації.
9. Фактична та юридична помилки у кримінальному праві: поняття, види помилок і їх значення для кримінальної відповідальності.

Теми рефератів

1. Поняття та основний зміст вини.
2. Помилка та її вплив на кримінальну відповідальність.
3. Невинувате заподіяння шкоди (випадок, казус).

ЗАДАЧІ

Задача 1. Весела компанія розпивала спиртні напої на квартирі у свого товариша Прокоповича. Двоє із товаришів вирішили перекурити та вийшли на балкон, де між ними виникла сварка, а саме Зухба звинуватив Кострому у

крадіжці грошей їх спільного товариша Прокоповича. Під час сварки Зухба, демонструючи свою силу, підняв Кострому над перилами балкона. Той у свою чергу ухопився руками за них, але Зухба вдарив по рукам і відірвав їх від перил. Кострома упав з третього поверху. У наслідок такого падіння він дістав тілесне ушкодження середньої тяжкості.

Зверніть увагу на статті 122 та 128 КК України.

Визначте форму і види даного кримінального правопорушення.

Задача 2. Жеребець, маючи намір пожитися новенькою відеоапаратурою, придбав обріз мисливської рушниці та проник до будівлі телерадіокомпанії. Зловмисника помітив сторож та намагався його затримати, але погрожуючи зброєю Жеребець звалив сторожа, зав'язав йому руки і засунув кляп до рота. Внаслідок таких дій сторож через деякий час задихнувся.

Ознайомтеся зі статтями 187, 115, 119, 263 КК України.

Визначте форму і види вини у вчинених Жолобовим кримінальних правопорушеннях.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар 10

Тема 10. Стадії кримінального правопорушення

Мета заняття: Охарактеризувати стадії кримінального правопорушення та співучасть у кримінальному правопорушенні.

Питання для обговорення:

1. Стадії вчинення кримінального правопорушення за КК України: поняття й види.
2. Закінчене й незакінчене кримінальне правопорушення.
3. Готування до кримінального правопорушення: поняття, ознаки, види, відмежування готування до кримінального правопорушення від виявлення наміру й від замаху на кримінальне правопорушення.
4. Замах на кримінальне правопорушення.
5. Кримінальна відповідальність за незакінчене кримінальне правопорушення.

6. Добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні: поняття, ознаки, правові наслідки.

7. Дійове каяття: поняття, ознаки, правові наслідки та відмінність від добровільної відмови.

8. Співучасть у кримінальному правопорушенні: поняття, об'єктивні й суб'єктивні ознаки.

9. Види та форми співучасті.

Теми рефератів

1. Спеціальні питання відповідальності за співучасть у кримінальному правопорушенні.

2. Причетність до кримінального правопорушення: поняття, види, ознаки, відмежування причетності від співучасті.

3. Стадії вчинення кримінального правопорушення за КК України: поняття й види.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Компанія молодих хлопців вирішила розважитися і помітила біля старої залізничної колії п'яну жінку, скориставшись ситуацією вони вступили з нею у статевий зв'язок. Пізніше один із хлопців зателефонував товаришу Тимохіну і запропонував йому приєднатися, але по дорозі до залізничної колії Тимохіна було затримано співробітниками поліції. Яким він повідомив, що якби його не затримали, то він мав би статевий зв'язок із тією жінкою. Рішенням суду Тимохіна було засуджено за готування до зґвалтування. Рішенням апеляційної інстанції вирок було залишено без змін. Суддею Верховного Суду України було внесено подання до касаційної інстанції, де було поставлено питання про звільнення Тимохіна від відповідальності, адже він фактично нічого не вчинив а мав лише намір.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 2. Працюючи у службі відомчої охорони м'ясокомбінату, Торохтій під час своєї зміни сховав у підсобному приміщенні декілька ящиків із готовою продукцією комбінату. Наступного дня він запропонував своєму

напарникові Хряку допомогти йому винести продукцію за межі комбінату, а потім поділити все порівну. Хряк погодився і виніс ящики до огорожі, де вже на нього чекав Торохтій. Ящики успішно було завантажено у легковий автомобіль, але в цей момент з'явилися співробітники поліції і затримали усіх разом.

Як визначити відповідальність кожного?

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар 11

Тема 11. Співучасть у кримінальному правопорушенні

Мета заняття: Охарактеризувати співучасть у кримінальному правопорушенні.

Питання для обговорення:

1. Співучасть у кримінальному правопорушенні: поняття, об'єктивні й суб'єктивні ознаки.
2. Види співучасників: об'єктивні й суб'єктивні ознаки діяльності виконавця (співвиконавця), організатора, підбурювача й пособника.
3. Форми співучасті: критерії, покладені в основу поділу співучасті на форми, характеристика форм співучасті.
4. Кримінальна відповідальність співучасників.
5. Причетність до кримінального правопорушення: поняття, види, ознаки, відмежування причетності від співучасті.
6. Невдала співучасть.
7. Спеціальні питання відповідальності за співучасть у кримінальному правопорушенні.

Теми рефератів

1. Поняття співучасті у кримінальному правопорушенні.
2. Підстави та межі відповідальності співучасників.
3. Причетність до кримінального правопорушення.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Горпина, проживаючи разом із своїм сином Степаном та його дружиною, постійно скаржилася Степану на його дружину. Явно було видно, що у Горпини були неприємні стосунки із невісткою. Горпина постійно їй дорікала та всіляко створювала нестерпні умови, а саме, примушувала виконувати тяжку роботу, часто надавала їй можливості поїсти, скаржилася сусідам на невістку та забороняла останній будь з ким спілкуватися окрім сина. Також Горпина постійно принижувала жінку перед чоловіком та скаржилася на неї. Саме із-за цього Степан постійно сварився із дружиною. Одного разу він після чергової сварки не витримав і застрелив свою дружину.

Чи можна Горпину визнати підбурювачем вбивства?

Задача 2. Байда, вирішивши підзаробити, познайомився з учнями професійного технікуму та запропонував останнім винести із приміщення технікуму комп'ютерну техніку та збути її на ринку електроніки. Двоє неповнолітніх студентів, Петров і Власов, погодилися йому допомогти. Байда чекав їх біля воріт технікуму, а Петров і Власов складали техніку у підготовлені сумки. Вони склали у валізи два комп'ютери і телевізор, вартістю 3 тис. дол. США, а також кольоровий ксерокопіювальний апарат, принтер та сканер вартістю 4000 тис. дол. США, але при виході з приміщення були затримані працівниками поліції.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

ЛІТЕРАТУРА: [1], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар №12

Тема 12. Повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень

Мета заняття: Охарактеризувати повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень.

Питання для обговорення:

1. Соціальна й юридична характеристика повторності, сукупності й рецидиву кримінальних правопорушень як видів їх множинності.
2. Одиначне кримінальне правопорушення: поняття, ознаки, види.

3. Повторність кримінальних правопорушень: поняття, ознаки, види, кваліфікація, правові наслідки й відмежування від суміжних понять.

4. Сукупність кримінальних правопорушень: поняття, ознаки, види, кваліфікація, правові наслідки й відмежування від суміжних понять.

5. Рецидив кримінальних правопорушень: поняття, ознаки, види, кваліфікація, правові наслідки й відмежування від суміжних понять

6. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння: поняття, ознаки, види.

7. Звільнення від кримінальної відповідальності: поняття, передумови, підстави, види, порядок і наслідки звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Теми рефератів

1. Фізичний або психічний примус: поняття, ознаки та значення для вирішення питання про кримінальну відповідальність.

2. Крайня необхідність: поняття, підстава, ознаки правомірності і правові наслідки.

3. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Петрушив відпочиваючи в кафе познайомився з молодою дівчиною Стасевич, вони разом весело провели час і Петрушив запропонував дівчині завітати до нього додому та продовжити відпочинок за переглядом нового фільму. Дівчина погодилася, та коли після перегляду фільму стала збиратися додому, то Петрушив запропонував залишитися у нього на ніч, оскільки вже було пізно. Дівчина відмовилася, але це не сподобалося Петрушиву і він зачинив двері, потім погрожуючи їй ножом, кілька разів мав з нею статевий зв'язок. На ранок Петрушив сам відвіз дівчину на квартиру де вона проживала та пригрозив останній, щоб та мовчала. Через пару днів він завітав до вже знайомої дівчини і скористався відсутністю її батьків знову вступив з нею у статевий зв'язок, погрожуючи застосувати фізичну силу.

Ознайомтеся зі статтею 152 КК.

Скільки злочинів вчинив Петрушив?

Задача 2. Тодоревич та Дикань, відбуваючи покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк, домовилися, що коли Дикань відбуде своє покарання та потрапить на волю, то останній дістане і передасть Тодоревичу наркотики до колонії. Після звільнення Дикань виконав свою обіцянку, купив у знайомого наркотики, привіз їх до міста, де жила дружина Тодоревича і передав їй. Дружина, через декілька тижнів, вчергове провідуючи свого чоловіка у колонії передала наркотики своєму чоловіку (увесь цей час вона зберігала наркотики у себе вдома). Підчас спроби збути наркоти у колоній Тодоревича було викрито.

Ознайомтеся зі ст. 307 КК.

Чи мала місце множинність злочинів у цьому випадку?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар №13

Тема 13. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Мета заняття: Охарактеризувати обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння.

Питання для обговорення:

1. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння: поняття, ознаки, види.
2. Поняття необхідної оборони, її підстави, ознаки й правові наслідки.
3. Перевищення меж необхідної оборони: поняття, ознаки, види і відповідальність.
4. Спеціальні види необхідної оборони, передбачені КК України.
5. Уявна оборона: поняття, ознаки, відповідальність за шкоду, заподіяну в стані уявної оборони.
6. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення: поняття, підстава, мета й ознаки.

7. Крайня необхідність: поняття, підстава, ознаки правомірності і правові наслідки.

8. Перевищення меж крайньої необхідності: поняття, ознаки й відповідальність.

9. Фізичний або психічний примус: поняття, ознаки та значення для вирішення питання про кримінальну відповідальність.

10. Виконання наказу або розпорядження.

11. Діяння, пов'язане з ризиком. Підстава вчинення діяння, пов'язаного з ризиком.

12. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації: поняття, ознаки й значення для вирішення питання про кримінальну відповідальність.

Теми рефератів

1. Поняття та види обставин, що виключають кримінальну протиправність.

2. Поняття необхідної оборони та умови її правомірності. Відмінність необхідної оборони від крайньої необхідності.

3. Фізичний або психічний примус.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Відбуваючи покарання за тяжкі кримінальні правопорушення, Сазонов, Дмитренко та Павлов спромоглися потрапити до медичного пункту, що знаходився на території колонії та захопили у заручники медичних сестер. Погрожуючи вбити заручників вони почали вимагати надати їм можливість покинути територію колонії, підігнати автомобіль з повним баком пального та надати зброю із набоями. Щоб продемонструвати серйозність своїх намірів вони почали знущатися на медичними сестрами і одній із них завдали тяжких тілесних ушкоджень. Як тільки з'явилася можливість снайперами оперативної групи було застосовано зброю, внаслідок чого один злочинець загинув на місці, а двоє були тяжко поранені.

Як вирішити справу?

Задача 2. Тимошук скрізь сон почув якийсь шум на горищі свого будинку. Тоді він тихенько встав, вийшов на подвір'я та став кричати «Хто тут є?». На його викрикування ніхто не відізвався. Тимошук помітив, як хтось зістрибнув із даху та сховався за трактор, що стояв на подвір'ї, а потім став бисто бігти на Тимошука. Останній вистрелив із рушниці та вбив нападника. Підійшовши ближче до тіла, Тимошук розгледів, що це був місцевий п'яниця Колутницький, який раніше притягувався до відповідальності за крадіжки.

Чи є в діях Тимошука перевищення меж необхідної оборони?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар 14

Тема 14. Звільнення від кримінальної відповідальності

Мета заняття: Охарактеризувати порядок звільнення від кримінальної відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Звільнення від кримінальної відповідальності: поняття, передумови, підстави, види, порядок і наслідки звільнення особи від кримінальної відповідальності.
2. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям.
3. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим: передумови, підстава й наслідки звільнення.
4. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки: передумови, підстава й умова звільнення, кримінально-правові наслідки.
5. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки: передумови, підстава й наслідки звільнення.
6. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.
7. Особливості застосування давності у разі вчинення кримінального проступку й при вчиненні особливо тяжкого злочину, за який може бути

призначено довічне позбавлення волі.

8. Злочини, у разі вчинення яких давність не застосовується

Теми рефератів

1. Звільнення від кримінальної відповідальності як окремий інститут кримінального права: юридична природа та основний кримінально-правовий зміст.

2. Правові підстави та порядок звільнення від кримінальної відповідальності за законодавством України.

3. Особливості окремих різновидів звільнення від кримінальної відповідальності.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Петренко перевищив межі необхідної оборони, коли застрелив з мисливської рушниці Хмілька та Гарбуза, які вчинили замах на зґвалтування його доньки. За ст. 118 КК України було відкрито кримінальну справу. У процесі проведення досудового слідства Петренко активно співпрацював з правоохоронними органами, давав свідчення стосовно вчиненого, також запропонував надати матеріальну допомогу сім'ям загиблих, але в той же час не розкаювався у вчиненому та вини визнавав лише частково. Після завершення слідства справу було направлено для розгляду до суду. Підчас розгляду справи з місця роботи Петренка до суду надійшло клопотання з проханням передати Петренка на поруки трудовому колективу. Підчас розгляду справи по суті Петренко не змінив свою позицію.

Варіант. Після того, як Петренко дізнався, що з місця роботи надійшло клопотання, він заявив, що розкаюється у вчиненому та визнає свою винуватість повністю.

Чи може бути Петренко звільнений від кримінальної відповідальності? Якщо таке звільнення можливе, який з передбачених у КК України його різновидів має бути застосований до Петренка?

Задача 2. Згідно з ч. 1 ст. 190 КК України по відношенню до громадянина Заруби було порушено кримінальну справу за вчинення шахрайства. Підчас

проведення досудового розслідування було встановлено, що раніше даний громадянин вже вчиняв шахрайські дії, з моменту останнього кримінального правопорушення минуло чотири роки, але Зарубу не було притягнуто до відповідальності, оскільки він втік від працівників поліції та потерпілого, які намагалися затримати його на місці кримінального правопорушення.

Варіант. За 4 роки до вчинення шахрайства Заруба вчинив крадіжку без обтяжуючих обставин.

Як має бути вирішене питання щодо кримінальної відповідальності Заруби за перше кримінальне правопорушення? Який вплив буде мати факт вчинення першого кримінального правопорушення на кваліфікацію другого кримінального правопорушення?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар 15

Тема 15. Покарання та його мета

Мета заняття: Охарактеризувати поняття покарання, його мету, систему та види покарань.

Питання для обговорення:

1. Покарання: поняття, ознаки, мета та їх визначення за КК України
2. Система покарань: поняття, ознаки, значення
3. Класифікація видів покарань та її критерії
4. Штраф: поняття, зміст, підстави й порядок його призначення
5. Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу
6. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю
7. Громадські роботи
8. Виправні роботи
9. Службові обмеження для військовослужбовців
10. Конфіскація майна

11. Арешт: поняття, зміст, підстави, порядок і строки призначення цього виду покарання

12. Обмеження волі

13. Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців

14. Позбавлення волі на певний строк

15. Довічне позбавлення волі

Теми рефератів

1. Значення Конституції України для визначення соціальної природи покарання і його поняття.

2. Особливості порядку (правил) призначення основних і додаткових покарань. Правові наслідки ухилення від покарання

ЗАДАЧІ

Задача 1. За ненадання допомоги особі, яка знаходилася у небезпечному для життя стані, громадянина Іваненко рішенням суду було накладено штраф у розмірі 400 неоподаткованих мінімумів громадян. Не погоджуючись з таким рішенням суду Іваненко подав апеляцію. В останній було прохання про заміну штрафу на арешт, тому що останній також передбачений санкцією статті 135 КК України, та й для нього таке покарання є більш зручним.

Чи може бути задоволена апеляція Іваненко?

Задача 2. До Чайки, за привласнення чужого майна в особливо великих розмірах, було застосовано основне покарання у вигляді позбавлення волі на строк 8 років та додаткове у вигляді конфіскації майна, що належало Чайці на праві приватної власності. До майна потрапив житловий будинок у селі де проживав Чайка разом зі своєю сім'єю.

Чайка вважав, що будинок не підлягає конфіскації та подав апеляцію на вирок місцевого суду в цій частині.

Чи підлягає апеляція задоволенню?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар № 16

Тема 16. Система та види покарань

Мета заняття: Охарактеризувати систему та види покарань.

Питання для обговорення:

1. Система покарань: поняття, ознаки, значення.
2. Класифікація видів покарань та її критерії.
3. Штраф: поняття, зміст, підстави й порядок його призначення .
4. Призначення штрафу з розстрочкою його виплати.
5. Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.
6. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.
7. Громадські роботи.
8. Виправні роботи.
9. Службові обмеження для військовослужбовців.
10. Конфіскація майна.
11. Арешт: поняття, зміст, підстави, порядок і строки призначення цього виду покарання.
12. Обмеження волі.
13. Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців.
14. Позбавлення волі на певний строк.
15. Довічне позбавлення волі.

Теми рефератів

1. Значення Конституції України для визначення соціальної природи покарання і його поняття.
2. Особливості порядку (правил) призначення основних і додаткових покарань. Правові наслідки ухилення від покарання

ЗАДАЧІ

Задача 1. За вчинення повторного кримінального правопорушення у вигляді отримання неправомірної винагороди було затримано декана одного з факультетів медичного університету. Згідно з ч.2 ст. 368 КК України його було засуджено до 6 років позбавлення волі з додатковим покаранням у вигляді

заборони протягом 3 років обіймати посади, що пов'язані з виховними функціями. Окрім цього декана також позбавили вченого звання, наукового ступеня кандидата наук та звання капітана медичної служби запасу.

Зробіть юридичний аналіз та дайте оцінку рішенням суду щодо позбавлення вченого звання, наукового ступеня та військового звання.

Задача 2. Вовченка, за ненадання допомоги особі, що перебувала в небезпечному життєвому стані, було засуджено до кримінального покарання у вигляді штрафу у розмірі 400 неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Вовченко скористався правом на апеляцію та оскаржив рішення суду першої інстанції. Вовченко просив замінити штраф на арешт, оскільки вважає, що для нього ця міра є більш прийнятною і арешт також передбачений в санкції ч.1 ст.135 КК України.

Чи може бути задоволена апеляція Вовченка?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар 17

Тема 17. Призначення покарання

Мета заняття: охарактеризувати особливості призначення покарання, звільнення від покарання та його відбування.

Питання для обговорення:

1. Загальні засади призначення покарання: поняття, характеристика і значення
2. Особливості призначення покарання на підставі угод про примирення або про визнання винуватості
3. Обставини, які пом'якшують чи обтяжують покарання
4. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення і за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті
5. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом
6. Особливості призначення покарання за наявності таких пом'якшуючих обставин, як з'явлення із зізнанням, щире каяття, активне сприяння розкриттю злочину, добровільне відшкодування завданого збитку, усунення

заподіяної шкоди

7. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.

8. Порядок призначення додаткових покарань за сукупністю кримінальних правопорушень

9. Призначення покарання за сукупністю вироків

10. Порядок призначення додаткових покарань за сукупністю вироків

11. Правила складання покарань і зарахування строку попереднього ув'язнення

12. Порядок зарахування в призначене судом покарання попереднього ув'язнення

13. Обчислення строків покарання.

Теми рефератів

1 Іспитовий строк при звільненні від покарання з випробуванням.

2 Порядок призначення додаткових покарань за сукупністю кримінальних правопорушень.

3 Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Згідно із ч.1 ст. 345 КК України Травкіна було засуджено за погрозу вбивством працівникові правоохоронного органу до 3 років позбавлення волі. При винесенні рішення суд врахував, що Травкін раніше вже притягувався до кримінальної відповідальності, кримінальне правопорушення вчинив у стані сп'яніння, дії були спрямовані проти працівника поліції, а також Травкін не розкаявся у вчиненому та вини своєї не визнав.

Адвокат Травкіна у апеляції просив змінити вирок і призначити виправні роботи. Адвокат аргументував свої вимоги тим, що Травкін на роботі характеризується позитивно, у колективі користується повагою, судимість за раніше вчиненні правопорушення уже була погашена, а невизнання вини не є підставою, яка обтяжує покарання. Також адвокат зазначив, що працівники поліції частково винні самі, оскільки проігнорували прохання Травкіна відпустити його товариша, якого він сам збирався довести додому.

Дайте оцінку аргументам, викладеним у вирокі, і доводам апеляції.

Задача 2. За необережне тілесне ушкодження Пилипенка було засуджено до обмеження волі на строк 2 роки із звільненням відбuvання покарання з випробуванням. Прокурором було подано апеляцію, в якій вирок суду було змінено шляхом застосування ст. 69 КК України із призначенням покарання у вигляді штрафу.

Чи відповідає таке рішення апеляційного суду вимогам закону?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар №18

Тема 18. Звільнення від покарання та його відбuvання

Мета заняття: охарактеризувати особливості звільнення від покарання та його відбuvання.

Питання для обговорення:

1. Звільнення від покарання та його відбuvання: поняття, види, передумови, підстави, порядок застосування і правові наслідки звільнення від покарання та його відбuvання.
2. Звільнення від покарання та його відбuvання у зв'язку з набранням чинності нового закону, який усуває караність вчиненого діяння чи встановлює за нього більш м'яке покарання.
3. Звільнення від покарання у зв'язку із втратою особою суспільної небезпечності.
4. Звільнення від відбuvання покарання з випробуванням.
5. Звільнення від відбuvання покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років.
6. Звільнення від відбuvання покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.
7. Особливості застосування давності до осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.
8. Умовно-дострокове звільнення від відбuvання покарання.
9. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким.

10. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.

11. Звільнення від покарання за хворобою.

12. Звільнення від покарання на підставі закону України про амністію або акта про помилування.

Теми рефератів

1. Звільнення від покарання та його відбування як окремий інститут кримінального права.

2. Особливості звільнення від покарання та його відбування на підставі закону України про амністію та акта про помилування.

3. Звільнення від покарання.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Водій транспортного засобу знаходячись у нетверезому стані та рухаючись по лівому боці дороги перевищив швидкість і збив пішохода, який від завданих травм помер у лікарні.

Згідно з ч.2 ст. 286 КК України водія було засуджено до позбавлення волі на строк 4 роки із звільненням від відбування покарання з випробувальним терміном і заборобою керувати транспортними засобами протягом двох років. Було застосовано ст. 75 КК України, оскільки водій транспортного засобу раніше не мав судимості, дії не містили злісного характеру, той пішохід переходив дорогу не переконавшись, що рух є безпечним.

Дайте оцінку рішенням суду.

Задача 2. Згідно з ч. 2 ст. 185 Гарбуза було засуджено до позбавлення волі на строк 2 роки із звільненням від відбування покарання з випробуванням, за крадіжку, вчинену за попередньою змовою групою осіб. Під час випробувального строку стало відомо, що під час вчинення крадіжки, але до винесення вироку за неї Гарбуз вчинив ще й грабіж. Згідно з ч. 2 ст. 186 КК України Гарбуза було засуджено до позбавлення волі на 5 років і, частково приєднано покарання, призначене за попереднім вироком. Згідно з остаточним вироком Гарбуз повинен був відбувати покарання у вигляді позбавлення волі 6

років.

Чи правильно вирішив суд?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар 19

Тема 19. Судимість

Мета заняття: охарактеризувати особливості судимості.

Питання для обговорення:

1. Судимість: поняття, підстава виникнення судимості, строки, протягом яких особа визнається такою, що має судимість, правові наслідки судимості.
2. Категорії засуджених осіб, які визнаються такими, що не мають судимості.
3. Погашення судимості: передумови, підстава, строки, порядок погашення судимості, обчислення строків судимості, правове значення погашення судимості.
4. Зняття судимості: передумови, підстава, строки, порядок зняття судимості, правове значення зняття судимості.
5. Відмінність зняття судимості від її погашення.

Теми рефератів

1. Поняття, юридична природа та часові межі судимості за кримінальним правом України.
2. Погашення судимості: кримінально-правовий зміст.
3. Категорії засуджених осіб, які визнаються такими, що не мають судимості.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Щодо Прокіпця було обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою та відкрито кримінальну справу за ч. 5 ст. 27, ч. 3 ст. 191 КК України. Судовий розгляд із досудовим слідством тривали більше року, але так і не було доведено пособництва Прокіпця у привласненні чужого майна, вчиненого з попередньою змовою групою осіб. Згідно з рішенням суду Прокіпця було засуджено за ч. 1 ст. 367 КК України із застосуванням ч. 2 ст. 69

КК України до штрафу і на підставі ч. 5 ст. 72 КК України повністю звільнено від відбування покарання.

Чи буде Прокіпець визнаватись таким, що має судимість, після набрання вироком законної сили?

Задача 2. Згідно з ч. 1 ст. 285 КК України Лукаш був засуджений до обмеження волі на строк 3 роки з позбавленням керувати транспортними засобами на строк три роки із звільненням від відбування покарання з випробуванням. Лукашу також було встановлено випробувальний термін до 2 років. Після сплину цього строку він вважався остаточно звільненим від відбування покарання на підставі ч. 1 ст. 78 КК України.

Варіант. У період іспитового строку Лукаш був направлений для відбування покарання, призначеного вироком, на підставі ч. 2 ст. 78 КК України.

З якого моменту Лукаш буде визнаватись таким, що не має судимості?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар 20

Тема 20. Інші заходи кримінально-правового характеру

Мета заняття: Охарактеризувати інші заходи кримінально-правового характеру.

Питання для обговорення:

1. Інші заходи кримінально-правового характеру: поняття, види, підстави, порядок і правові наслідки їх застосування.
2. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство.
3. Примусові заходи медичного характеру: поняття, мета, види, підстава, порядок і правові наслідки їх застосування.
4. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру.
5. Примусове лікування: підстава, порядок і правові наслідки його застосування.

6. Спеціальна конфіскація: поняття, підстава й порядок застосування, відмінність від конфіскації майна як виду покарання.

7. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Теми рефератів

1. Поняття примусових заходів медичного характеру, їх юридична природа.

2. Характеристика видів примусових заходів медичного характеру.

3. Поняття примусового лікування, його юридична природа.

ЗАДАЧІ

Задача 1. Згідно з ч. 3 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України відносно Мурленка було відкрито кримінальну справу за незакінчений замах на умисне вбивство. У момент розгляду справи у суді у Мурленка розвинувся реактивний психоз. У відповідності з висновками судово-психіатричної експертизи Мурленко потребував застосування примусових заходів медичного характеру. На підставі цього рішення суд застосував примусовий захід медичного характеру і направив Мурленка до психіатричного закладу з посиленням наглядом.

Чи правильно суд вирішив справу Мурленка?

Задача 2. Відносно Титаренка згідно ст. 124 КК України було відкрито кримінальну справу за умисне заподіяння тяжкого тілесного ушкодження при перевищенні меж необхідної оборони. При проведенні досудового слідства судово-психіатричною експертизою було встановлено, що Титаренко страждає на шизофренію параноїдальної форми, а тому є неосудним. Комісія лікарів-психіатрів також визнала необхідність застосувати примусовий захід медичного характеру, у зв'язку з агресивною поведінкою Титаренка, у вигляді госпіталізації до психіатричного закладу з суворим наглядом.

Варіант. Було встановлено, що Титаренко наніс тяжке тілесне ушкодження, перебуваючи в стані необхідної оборони.

Як має вирішити справу суд?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [3], [4], [5], [6], [11].

Семінар №21

Тема 21. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

Мета заняття: охарактеризувати особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

Питання для обговорення:

1. Особливості кримінальної відповідальності і покарання неповнолітніх як прояв гуманізму кримінального законодавства України.
2. Звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх із застосуванням примусових заходів виховного характеру.
3. Види покарань, які застосовуються до неповнолітніх, особливості їх призначення.
4. Звільнення неповнолітніх від відбування покарання з випробуванням.
5. Звільнення неповнолітніх від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру.
6. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності й відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності.
7. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.
8. Погашення та зняття судимості.

Теми рефератів

- 1 Особливості звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх.
- 2 Особливості звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування.
- 3 Примусові заходи виховного характеру, що застосовуються до неповнолітніх.

ЗАДАЧІ

Задача 1. 13-річний Локошко займався дрібними крадіжками і на «здобуті» кошти мандрував Україною. У школі характеризувався погано та ще й залишався на другий рік навчання, а потім взагалі перестав ходити до школи. Коли йому було 12 років, то він викрав прикраси у своєї старшої сестри, але його було затримано на вокзалі при спробі виїхати з міста.

Варіант. Всі зазначені вище дії Локошко вчинив до виповнення йому 11 років.

Які заходи кримінально-правового впливу можуть бути застосовані до Лашина?

Задача 2. Ліснянська, який виповнилося шістнадцять років, була визнана судом винною згідно з ч. 2 ст. 300, ч. 2 ст. 301, ч. 1 ст. 303 КК України. На момент розгляду справи і винесення рішення вона ніде не вчилася і не працювала, а відповідно не мала власних коштів та іншого майна, на яке згідно з рішенням суду можна було б накласти стягнення. Під час затримання та обшуку у Ліснянської було вилучено мобільні телефони.

Які види покарань можуть бути призначені Ліснянській за кожне із вчинених нею кримінальних правопорушень? Чи підлягають конфіскації вилучені в неї мобільні телефони? В яких межах може бути призначене остаточне покарання Ліснянській за сукупністю кримінальних правопорушень?

ЛІТЕРАТУРА: [2], [3], [4], [5], [6], [11].

4. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Основним засобом засвоєння учбового матеріалу з кримінального права у вільний від обов'язкових навчальних занять час є самостійна робота студента (СРС). У процесі самостійної роботи студент повинен навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

СРС – запланована діяльність, що виконується студентом за завданням і під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Від рівня організації самостійної роботи безпосередньо залежить загальна оцінка якості всього навчального процесу, глибина та стійкість набутих знань і умінь.

Формами самостійної роботи студентів є:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;

- самостійне вивчення окремих тем, питань за допомогою навчальної літератури, нормативно-правових актів;
- підготовка до семінарських занять;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- вибір теми, розробка плану та написання доповіді;
- опрацювання і підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів;
- вирішення практичних завдань, тестів;
- систематика вивченого матеріалу курсу перед семестровим іспитом тощо.

Методами контролю за самостійною роботою студентів є:

- опитування на семінарських заняттях та під час індивідуально-консультативної роботи;
- заслуховування та обговорення доповідей;
- захист рефератів;
- перевірка правильності виконання тестів, вирішення практичних завдань;
- написання контрольних робіт.

Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота (ІКР) – вид навчальної роботи викладача зі студентами, яка здійснюється з метою забезпечення пізнавальної діяльності кожного студента, її максимальної індивідуалізації з урахуванням психофізіологічних особливостей та академічної успішності студентів.

Основним завданням цієї роботи є посилення мотивації студентів до пізнавальної діяльності шляхом розвитку внутрішнього прагнення до навчання і спрямування такого прагнення у необхідному руслі.

ІКР здійснюється за графіком, затвердженим кафедрою для кожного викладача, ***у формі:***

- індивідуальних занять, що проводяться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей;

- консультацій, на яких студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування;
- перевірки виконання індивідуальних завдань, зокрема, захист рефератів, перевірка вирішення конкретних ситуацій тощо;
- перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль;
- перевірки конспектів навчальних чи наукових текстів з тем та питань, що винесені на самостійне вивчення тощо.

Графік проведення індивідуально-консультаційної роботи з кримінального права доводиться до відома студентів на початку вивчення курсу.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Метою індивідуальної контрольної роботи є перевірка засвоєння студентами матеріалу курсу «Кримінальне право. Загальна частина» та вміння застосовувати набуті теоретичні знання під час вирішення практичних завдань. Під час написання контрольної роботи студенти повинні продемонструвати вміння самостійно аналізувати матеріал, аргументовано відповідати на основні питання завдання, використовуючи відповідні нормативні акти.

Контрольна робота виконується за одним із запропонованих варіантів. Варіант обирається на підставі останньої цифри заліково-екзаменаційної книжки. У разі, якщо остання цифра заліково-екзаменаційної книжки – нуль, студент обирає варіант №10.

Контрольна робота складається з теоретичних і практичних завдань.

Відповідаючи на питання контрольної роботи студенти повинні:

- визначити, до якої теми курсу кримінальне право вона належить;
- опрацювати відповідні розділи підручників та необхідні нормативні акти;
- зробити самостійний аналіз теоретичного питання з посиланням на відповідну літературу і нормативні акти;

- виявити в запропонованих питаннях неврегульовані моменти чинним законодавством та запропонувати заходи по його вдосконаленню;
- зробити юридичний аналіз складу кримінального правопорушення.

Механічне списування підручника чи матеріалу з періодичних видань не допускається. Відповіді на питання плану повинні бути повними, обґрунтованими, з аналізом не лише можливих порушень чинного законодавства, а й з визначенням наслідків таких порушень, а також запропонування заходів по вдосконаленню чинного законодавства.

Цифрові дані, таблиці, зразки документів та інший матеріал, який стосується аналізованого питання контрольної роботи, бажано подати у додатках до контрольної роботи.

Оформлення контрольної роботи.

Обсяг контрольної роботи повинен складати 15-20 сторінок основного комп'ютерного тексту, написаних шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали.

Контрольна робота виконується на папері стандартного формату А4 (210x297 мм) на одному боці аркуша з дотриманням полів: з лівого краю – 25 мм; з правого краю – 10 мм; зверху та знизу – 20 мм. На сторінці повинно бути 28-30 строк тексту. Уся робота має наскрізну нумерацію без розривів розділу або сторінки. Починається нумерація з титульного аркуша, але номер на ньому не ставиться. На усіх наступних аркушах номер проставляється у правому верхньому кутку (колонтитулі) арабськими цифрами.

У ході викладення матеріалу у тексті виділяються усі заголовки, вказані у змісті роботи. Скорочення слів не допускається, крім загальноприйнятих. У тексті роботи окремі терміни можуть скорочуватися, однак при першому вживанні вони супроводжуються розшифровуванням. Наприклад, Кримінальний кодекс(далі – КК України), Господарський кодекс України (далі – ГК України), Цивільний кодекс України (далі – ЦК України).

На кожну цитату, аргумент, думку, ідею, факт, статистичну довідку, матеріали (таблиці, схеми тощо), запозичені з будь-яких джерел, мають бути

посилання в тексті. Посилання слід робити у квадратних дужках із вказівкою конкретної сторінки джерела (наприклад, [6, с. 901], що означає, що на сторінці 901 джерела під номером 6 знаходиться таблиця, наведена у контрольній роботі, або аргумент вченого, використаний у певному місці роботи). Посилання на використані джерела без зазначення сторінки допускається у випадку, коли студент посилається не на конкретну сторінку, а на всю роботу, або на нормативно-правовий акт.

Усі схеми, таблиці, діаграми та інший ілюстративний матеріал повинні мати назви і відповідні номери.

При описі нормативно-правових актів обов'язково повинно робитися посилання на офіційне джерело їх опублікування.

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 року № 2341—III / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 року № 2341—III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#top> (дата звернення: 02.10.2021).

Оформлення літератури не за державними стандартами або з невірним застосуванням державних стандартів не припускається.

Перелік використаних джерел подається в порядку згадування у тексті контрольної роботи або за алфавітом.

Контрольна робота повинна надійти на кафедру для реєстрації не пізніше ніж за два тижні до початку заліково-екзаменаційної сесії. Вона є обов'язковою для допуску до підсумкового контролю (екзамену).

Контрольна робота, яка не відповідає поставленим вимогам, повертається для повторного виконання.

Приклад розв'язання задач із кримінального права наведено у третьому розділі методичних рекомендацій.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

ВАРІАНТ №1

1. Поняття джерела кримінального права; загальна характеристика окремих джерел кримінального права України.
2. Підстави кримінальної відповідальності та форми її реалізації.

Задача

Громадянин України Щербинський, що постійно проживав у Харкові, гостював у родичів у Кракові, де в ресторані заподіяв громадянину Польщі умисне тяжке тілесне ушкодження. У Польщі він затриманий не був і повернувся додому.

Варіант. Щербинський був громадянином Молдови і вчинив у Кракові умисне вбивство, після чого повернувся до Харкова.

Ознайомтеся зі статтями 121, 115 КК.

Як має вирішуватися питання про відповідальність Щербинського?

ВАРІАНТ №2

1. Чинність кримінального закону у часі та просторі.
2. Стадії вчинення кримінального правопорушення.

Задача

Верещак 3 липня проходив з друзями біля будинку Леонової, яка з незрозумілих причин нацькувала на нього свою собаку, яка вкусила Верещака та розірвала йому джинси. 27 липня на тому ж самому місці Верещак знову зіштовхнувся із Леоною, яка вчергове нацькувала на групу молодих хлопців свою собаку. На цей раз Верещак виламав палицю із сусіднього паркану та став захищатися. У цей момент до нього підбігла Леонова, яка намагалася вирвати палицю. Під час штовханини Верещак декілька разів ударив Леонову палицею, наслідком чого став тривалий розлад здоров'я Леонової. Суд засудив Леонову за нанесення легкого тілесного ушкодження Верещаку, а Верещака – за завдання Леоновій умисного середньої тяжкості тілесного ушкодження за ч. 1. ст. 22 КК України.

У вирокі суд вказав, що Верещак вчинив кримінальне правопорушення у

стані сильного душевного хвилювання, викликаного протизаконними діями Леонової. Вважаючи дії Верещака незлочинними, його захисник подав на вирок апеляцію.

Ознайомтеся зі статтями 122, 123, 124 КК.

Яке рішення має приймати апеляційна інстанція?

ВАРІАНТ № 3

1. Склад кримінального правопорушення: поняття, функції та значення.
2. Співучасть у кримінальному правопорушенні: поняття, суб'єктивні та об'єктивні ознаки.

Задача

Під час спільного вживання спиртних напоїв посварилися Маркін, Максимов і Цись на квартирі останнього. Цись завдав ударів Маркіну порожньою пляшкою по рукам, а Максимова по голові. Максимов і Маркін не стерпіли такої поведінки і у відповідь почали бити Цися ногами, руками, стільцем, у наслідок чого запоїяли йому числені ушкодження внутрішніх органів, переломали пару ребер, які за рішення судово-медичної експертизи було визнано тяжкими тілесними ушкодженнями. Після того як Маркін і Максимов побили Цися, вони у двох допили спиртні напої та розійшлися по домівках. Цись же від отриманих травм, не приходячи до тями, помер.

Визначте вид складу кримінального правопорушення в діях Маркіна і Максимова.

ВАРІАНТ № 4

1. Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності.
2. Рецидив кримінальних правопорушень.

Задача

Родіонов, узнавши, що дружина зраджує йому із Нагорним, вирішив помститися. Він пригостив їх м'ясним блюдом, у якому було заражене м'ясо бактеріями сибірки. Від вживання зараженого м'яса Нагорний помер, а життя дружини Родіонова було врятоване наданням їй кваліфікованої медичної допомоги.

Ознайомтеся зі статтями 115 і 130 КК.

До якої ознаки складу кримінального правопорушення відносяться бактерії особливо небезпечних інфекційних хвороб?

Якою має бути кримінально-правова оцінка дій Родіонова?

ВАРІАНТ № 5

1. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення.
2. Принципи призначення покарання за кримінальне правопорушення.

Задача

Перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, тракторист Петров посадив до кабіни свого трактора знайомого товариша Новикова, який також був у нетверезому стані. Під час руху трактора Новикову терміново захотілося вийти і він попросив зупинити трактор. Не дочекавшись повної зупинки, Новиков на ходу відкрив двері трактора і вистрибнув, вдарившись при цьому об землю, внаслідок чого він зазнав травм, а саме, стався розрив селезінки та інші ушкодження, що спричинило настання смерті.

Чи є в діях Петрова ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 286 КК України?

ВАРІАНТ № 6

1. Об'єкт кримінального правопорушення.
2. Обставини, які пом'якшують чи обтяжують покарання.

Задача

Півторак познайомився на залізничному вокзалі з Дудкою, який повертався додому із місць позбавлення волі. Вони разом на спільні гроші розпили пляшку горілки, але цього виявилось мало, і вони почали міркувати, як би ще роздобути грошей для продовження святкування. Вони знайшли овочевий магазин у малолюдному місці і Дудка вчинив грабіж у великих розмірах. Частину грошей він віддав новому товаришу Півтораку.

Дудку засуджено за грабіж чужого майна, вчинений повторно, а Півторака – за пособництво у даному кримінальному правопорушенні.

Чи правильно суд дав оцінку дій Півторака?

ВАРІАНТ № 7

1. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення.
2. Звільнення від покарання та його відбування.

Задача

Під час сварки громадянин Безвусий вдарив свою невістку. Вона впала і вдарилася головою об бетонну опору. Внаслідок чого було спричинено тяжке тілесне ушкодження, від якого невістка померла у лікарні. Безвусого засуджено за умисне тяжке тілесне ушкодження, що призвело до смерті потерпілого. Засуджений не погодився з рішенням суду, оскільки не мав умислу ні на вбивство невістки, ні на несення їй тяжкого тілесного ушкодження. На підтвердження своїх слів він посилався на висновок судово-медичної експертизи, згідно з яким, безпосередньо сам удар заподіяв ушкодження, які за життя належали б до легких тілесних ушкоджень без розладу здоров'я.

Ознайомтеся зі статтями 119, 121, 125 КК України.

Як має бути вирішена справа апеляційною інстанцією?

ВАРІАНТ № 8

1. Принципи кримінального права.
2. Кримінальне покарання: поняття, ознаки, мета.

Задача

Двоє молодих спортсменів Гусейнов і Яцина тривалий час займалися карате. Щоб продемонструвати своє вміння, вони неодноразово провокували бійки у ресторанах і кафе. Одного разу вони зупинили Баняка та Дорошина, які перебували у нетверезому стані, і почали їх ображати. У відповідь Дорошин замахнувся на Яцину рукою, намагаючись його вдарити. Гусейнов, який стояв поруч, застосував прийом карате. Внаслідок одержаного удару у сонячне сплетіння Дорошин помер на місці.

Ознайомтеся зі ст. 36 КК та коментарем до неї.

Як кваліфікувати дії Гусейнова та Яцини?

ВАРІАНТ № 9

1. Кримінальне правопорушення: поняття, ознаки, види.

2. Звільнення від кримінальної відповідальності.

Задача

Семенов наладнав у себе вдома майстерню із ремонту побутової техніки, де надавав послуги клієнтами за договірною ціною. З часом він розширив свій бізнес, став встановлювати неліцензійне програмне забезпечення, продавати записані диски з відеоіграми, які завантажували з Інтернету.

Чи є дії Семенова кримінально караними?

ВАРІАНТ № 10

1. Суб'єкт кримінального правопорушення.
2. Система і види покарань.

Задача

Троє молодиків на підпитку заманили неповнолітню Степаненко у сад біля місцевого будинку відпочинку і, незважаючи на опір, розіграли черговість і насильно вступали з дівчиною у статевий контакт. Двоє молодиків встигли це зробити, а третій ні, оскільки весь цей час тримав Степаненко за руки і закривав їй рота. Кримінальне правопорушення було припинено співробітниками поліції, які патрулювали поруч. Один із молодиків під час полового акту заразив Степаненко гонореєю. Він знав, що є хворим. Сам він заразився раніше під час зґвалтування іншої дівчини.

Зробіть юридичний аналіз кримінального правопорушення.

6. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Принципи і види контролю знань студентів

Знання студентів – важливий об'єктивний показник ефективності й результативності всього навчального процесу, тому їх перевірка повинна носити систематичний і комплексний характер, здійснюватися в межах єдиної системи контролю за успішністю студентів.

Контроль знань є невід'ємною складовою навчального процесу і являє собою організацію зворотного зв'язку як засобу управління навчально-

виховним процесом. Показники результатів контролю знань студентів відображають ступінь опанування змісту навчальної програми, рівень засвоєння матеріалу, якість отриманих знань, а також є основою для прийняття рішення щодо переведення студента на наступний рік навчання, призначення стипендії, випуск з вузу та видачу диплому. За результатами контролю оцінюється робота як окремого студента, так і академічної групи, курсу, факультету в цілому, а також робота викладацького складу.

Перевірка й оцінка знань студентів, що вивчають кримінальне право, повинні відображати рівень засвоєння знань та стимулювати студентів до досягнення нових успіхів. За умови правильної організації контроль знань слугує навчальним, виховним, організаційним, методичним та іншим цілям.

Контроль знань з кримінального права будується на таких *основних принципах*:

- систематичність та плановість проведення контролю (перевірка і оцінювання знань повинні проводитися систематично, планово, у нерозривному зв'язку з усім процесом навчання; послідовно з поступовим ускладненням завдань, змісту і методики);

- недопущення розбіжностей між завданнями, що виносяться на контроль, та змістом програми дисципліни (всі завдання розробляються виключно в межах програмного матеріалу, хоча і не повинні дублювати назви програмних питань);

- об'єктивність та прозорість контролю (диференціація оцінок здійснюється за об'єктивними заздалегідь визначеними критеріями; інформація про всі форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни; оцінка знань студента повинна відповідати дійсній якості і кількості засвоєних знань, вмінь і навичок);

- забезпечення умов для належної підготовки до контрольних заходів, що досягається шляхом чіткого їх розмежування за змістом і у часі;

- забезпечення умов для всебічного розкриття індивідуальних здібностей кожного окремого студента, розвитку його творчого мислення

(завдання для поточного та підсумкового контролю формулюються з урахуванням комплексного, творчого підходу).

Відповідно до «Порядку оцінювання знань студентів» – оцінювання знань студентів з правознавства здійснюється на основі результатів:

- 1) поточного контролю знань;
- 2) підсумкового контролю знань.

Завданням поточного контролю знань студентів з кримінального права є перевірка рівня розуміння та засвоєння ними програмного матеріалу за модулями і темами, наявності умінь та навичок самостійно опрацьовувати літературу з дисципліни, здатності осмислити зміст теми чи окремого питання з правознавства, вміння усно чи письмово представити матеріал з курсу на належному рівні.

Завданням підсумкового контролю знань студентів з кримінального права є перевірка рівня розуміння та засвоєння програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між нормами Загальної та Особливої частин кримінального права, здатності творчо використовувати отримані знання, вміння сформулювати власну думку щодо певної правової проблеми.

Оцінювання знань студентів з кримінального права здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю знань.

6.2. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів денної форми навчання з підсумковим контролем у формі іспиту)

№ п/п	Об'єкти контролю	Кількість балів	Результат
1.	<i>Оцінка поточної роботи в семестрі, в т.ч.:</i>	<i>від 0 до 40 балів в т.ч.:</i>	набрані бали зараховуються до підсумкової оцінки
2	за систематичність та активність роботи на семінарах заняттях	до 20 балів	
3	за виконання завдань для самостійного опрацювання	до 20 балів	

4	Оцінка письмової екзаменаційної роботи	від 0 до 60 балів	проходження підсумкового контролю знань й одержання підсумкової оцінки
---	---	--------------------------	--

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни «Кримінальне право. Загальна частина», і в терміни, встановлені навчальним планом. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів роботи відповідно до розподілу балів, які отримують студенти:

Поточний контроль							
Сз. 1	Сз. 2	Сз. 3	Сз. 4	Сз. 5	Сз. 6	Сз. 7	Сз. 8
2	2	2	2	2	2	2	1

Поточний контроль								Інд	Поточний контроль	Екз. робота	Максимальний бал, що повинен набрати студент
Сз. 9	Сз. 10	Сз. 11	Сз. 12	Сз. 13	Сз. 14	Сз. 15	Сз. 16				
2	2	2	2	2	2	2	1	10	40	60	100

Примітка: ,С.2, С.3 і т.д семінар

6.3. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів заочної форми навчання з підсумковим контролем у формі іспиту)

№ п/п	Об'єкти контролю	Кількість балів	Результат
1.	Оцінка поточної роботи в семестрі	від 0 до 40 балів	набрані бали зараховуються до підсумкової оцінки
2.	Оцінка письмової роботи	від 0 до 60 балів	проходження підсумкового контролю знань й одержання підсумкової оцінки

Для студентів заочної форми навчання з підсумковим контролем у формі екзамену, розподіл балів відбувається наступним чином:

Поточний контроль				Інд	Поточний контроль	Екз. робота	Максимальний бал, що повинен набрати студент
Сз.1	Сз.2	Сз.3	Сз.4				
7	8	8	7	10	40	60	100

Примітка: Сз.2, Сз.3 і т.д. семінар

6.4. Організація поточного контролю знань студентів

Поточний контроль знань студента є невід'ємною частиною всього навчального процесу і засобом виявлення ступеню засвоєння студентом програмного матеріалу.

Поточний контроль роботи студента на протязі семестру повинен:

- допомагати студентові в організації його роботи;
- привчати студента до систематичного опрацювання матеріалу і підготовки до сприйняття наступних тем з програми дисципліни;
- виявити ступінь відповідальності студента та його ставлення до роботи, причини, що перешкоджають виконувати навчальну програму;
- стимулювати активність та інтерес студента у вивченні дисципліни;
- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття студентом матеріалу, який вивчається;
- визначити недоліки та прогалини у знаннях та шляхи їх усунення;
- виявити рівень опанування навичками самостійної роботи.

I. Поточний контроль знань студентів денної форм навчання здійснюється протягом семестру в ході аудиторних занять по питаннях, винесених для обговорення, та тих, що рекомендовані для самостійного вивчення.

Отже, *об'єктами поточного контролю знань студентів денної форм навчання є:*

- 1) систематичність та активність роботи на семінарських заняттях,

зокрема, оцінці підлягають:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях та виступах на семінарських заняттях;
- активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття (у тому числі доповнення до виступів, уточнення та виправлення озвучених відповідей інших студентів);
- результати експрес-опитування;
- відповіді на практичні завдання;

2) виконання самостійних завдань, при цьому оцінюванню підлягають:

- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- підготовка до практичних завдань;
- виконання індивідуальних завдань (підготовка рефератів, вирішення практичних завдань, тестів тощо);
- підготовка конспекту відповідної теми.

Максимальна кількість балів, які може набрати студент за результатами поточної роботи з підсумковим контролем у формі екзамену, – 40, у тому числі:

- 1) за систематичність та активність роботи на семінарах та практичних заняттях – до 20 балів;
- 2) за виконання самостійних завдань – до 20 балів.

II. Організація та оцінювання самостійної роботи студентів.

Вся необхідна інформація щодо організації самостійної роботи з правознавства – обов’язкові та вибіркові завдання, терміни їх виконання, кількість балів за кожний вид робіт, час проведення консультацій тощо – доводиться до відома студентів, що починають вивчати дисципліну, на першому занятті.

Всі завдання самостійної роботи студентів з кримінального права поділяються на обов’язкові та вибіркові. До перших належать завдання, які всі студенти повинні виконати обов’язково під час опанування даної дисципліни, до других – альтернативні завдання, серед яких кожен студент може вибрати

завдання на власний розсуд з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Одержавши інформацію про всі форми організації самостійної роботи з кримінального права, обов'язкові і вибіркові завдання та максимальну кількість балів, які можна набрати за їх виконання, студенти визначаються щодо вибіркової складової своєї самостійної роботи, виконують завдання і відповідно до вказаних термінів звітують викладачу про їх виконання.

Оцінюючи якість виконання самостійних завдань, викладач звертає увагу на рівень знань, продемонстрований у відповідях на питання для самостійного опрацювання, на те, наскільки студент вільно викладає матеріал в усній формі, чи може вирішити тестове або інше практичне завдання, захистити реферат тощо. При цьому самостійна робота оцінюється лише за умови наявності конспекту відповідної теми.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, проставляються викладачем в Журналі обліку поточної успішності студентів. Підсумкова кількість балів, набрана студентами за виконання завдань з самостійної роботи, є однією з складових поточної успішності студентів з правознавства і при виставленні загальної кількості балів за поточну успішність сумується з балами, одержаними за виконання інших видів поточної навчальної роботи.

Контроль за виконанням самостійних завдань відбувається під час семінарських занять та під час здійснення індивідуально-консультативної роботи. Остання проводиться відповідно до графіка, складеного кафедрою.

Критерії оцінювання знань студентів.

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінки відповіді
---------------------	------------------------	----------------------------------

Теоретичні питання	Максимальна кількість балів	Студент виявив вільну орієнтацію в програмі навчальної дисципліни, знання назв і змісту передбачених програмою нормативно-правових актів, знання та вірне розуміння змісту правових норм, їх характерних рис та особливостей, знання основних понять і категорій, спроможність давати правильні їх тлумачення, логічно і граматично правильно викладати думки.
	0 балів	Студент не відповів на поставлені запитання, або відповідь є неправильною, не розкриває сутності питання, або допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань у студента, або їх безсистемність та поверховість, невміння сформулювати думку та викласти її, незнання загальних положень програми дисципліни.
Практичні завдання	Максимальна кількість балів	Студент правильно вирішив ситуацію на основі діючого законодавства, вірно обґрунтував рішення з посиланням на конкретні норми законодавчих актів, логічно і послідовно аргументує і викладає свою точку зору.
	0 балів	Студент не вирішив ситуації, або вирішив її невірно, або неправильно обґрунтовує своє рішення, або неспроможний його аргументувати.
Тестові завдання	5 балів (зараховано)	Студент вирішив більшість тестових завдань абсолютно правильно і повно.
	0 балів (не зараховано)	Студент не вирішив більше половини тестових завдань або вирішив не вірно, або відповідь на них є неповною.

Підсумкова семестрова оцінка з дисципліни виставляється на підставі сумарної кількості балів, які набрав студент відповідно до таблиці «Шкала оцінювання».

Шкала оцінювання для іспиту

За 100-бальною шкалою	Для екзамену
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ СКЛАДАННІ ІСПИТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА»

Відповідаючи на білет, студент повинен показати знання програми навчального матеріалу, уміння пояснювати основні поняття, виділяти їх спільні і відмінні риси, порівнювати та аналізувати різні точки зору з проблемних питань, ясно викладати думки з поставлених питань.

Структура білету складається із трьох питань. Максимальна кількість балів за кожне питання оцінюється в 20 балів.

З метою якісної оцінки рівня знань студента при складанні іспиту з навчальної дисципліни «Кримінальне право» використовуються «Критерії оцінки рівня знань студентів», які містять основні вимоги до оцінки, а саме:

Максимальну кількість балів отримує студент, якщо він:

- грамотна, повно, обґрунтовано, з посиланням на діючі нормативно-правові акти, розкрив зміст питання;
- показав глибокі і повні знання питання;
- вільно володіє матеріалом;
- уміє аргументовано викладати сутність питань і застосовувати набуті теоретичні правові знання при розв'язанні практичних завдань.

10 балів отримує студент, якщо він:

- засвоїв матеріал курсу;
- уміє аргументовано викладати сутність питань і застосовувати правові знання для правильної оцінки конкретних ситуацій;

- але не повно відповів на питання або допустив несуттєві помилки.

5 балів отримує студент, якщо він:

- відповів на питання часткового, без належного посилання на законодавство;

- допустив суттєві помилки;

- нездатний правильно застосовувати правові знання для оцінки конкретних ситуацій.

Оцінку **«незадовільно»** отримує студент, який:

- не розкрив зміст запропонованих питань або допустив суттєві помилки, пов'язані з недостатнім знанням матеріалу курсу;

- не володіє нормативним матеріалом, юридичною термінологією;

- відповідь носить безсистемний характер.

7 ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ОХОПЛЮЮТЬ ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА»

1. Кримінальне право як галузь права: поняття, предмет, метод і система.
2. Кримінальна відповідальність: поняття, ознаки, підстава й форми реалізації.
3. Дія закону про кримінальну відповідальність у часі. Поняття «час вчинення кримінального правопорушення».
4. Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність в часі: поняття, підстави, наслідки.
5. Дія закону про кримінальну відповідальність щодо кримінальних правопорушень, вчинених на території України.
6. Дія закону про кримінальну відповідальність щодо кримінальних правопорушень, вчинених за межами України.

7. Кримінальне правопорушення: поняття, ознаки, класифікація кримінальних правопорушень за їх тяжкістю, її значення.

8. Поняття, ознаки і значення малозначного діяння, його відмінність від кримінального правопорушення.

9. Поняття і значення складу кримінального правопорушення Види складів кримінального правопорушення.

10. Елементи й ознаки складу кримінального правопорушення.

11. Об'єкт кримінального правопорушення: поняття, види й значення.

12. Предмет кримінального правопорушення й потерпілий від кримінального правопорушення: поняття, відмінність від об'єкта, значення.

13. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення: поняття, ознаки, значення.

14. Діяння як ознака об'єктивної сторони: поняття, ознаки, форми. Умови кримінальної відповідальності за бездіяльність.

15. Суспільно небезпечні наслідки: поняття, види, значення.

16. Причинний зв'язок: поняття, правила встановлення, значення.

17. Суб'єкт кримінального правопорушення: поняття, ознаки, види.

18. Осудність і неосудність: поняття, критерії, значення.

19. Обмежена осудність: поняття, критерії, значення.

20. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення: поняття, ознаки, значення.

21. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення: поняття, ознаки, значення.

22. Вина: поняття, форми, значення.

23. Прямий умисел: поняття, ознаки, відмінність від непрямого умислу.

24. Непрямий умисел: поняття, ознаки, відмінність від прямого умислу.

25. Кримінально протиправна самовпевненість: поняття, ознаки, відмінність від непрямого умислу.

26. Кримінально протиправна недбалість: поняття, критерії, відмінність від казусу.

27. Змішана (складна (подвійна) форма вини: поняття, різновиди, значення.
28. Казус: поняття, ознаки, відмінність від вини, правові наслідки.
29. Фактична помилка: поняття, види, значення.
30. Юридична помилка: поняття, види, значення.
31. Закінчене кримінальне правопорушення: поняття, ознаки й види.
32. Готування до кримінального правопорушення: поняття, ознаки, кваліфікація, відмінність від виявлення умислу та замаху на кримінальне правопорушення.
33. Замах на кримінальне правопорушення: поняття, ознаки, види, відмінність від готування до кримінального правопорушення і закінченого кримінального правопорушення.
34. Добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні: поняття, ознаки, кримінально-правові наслідки.
35. Співучасть у кримінальному правопорушенні: поняття, об'єктивні й суб'єктивні ознаки, значення.
36. Виконавець як співучасник кримінального правопорушення: поняття, ознаки, види, кваліфікація.
37. Організатор як співучасник кримінального правопорушення: поняття, ознаки, кваліфікація.
38. Підбурювач як співучасник кримінального правопорушення: поняття, ознаки, кваліфікація.
39. Пособник як співучасник кримінального правопорушення: поняття, ознаки, кваліфікація.
40. Форми співучасті за характером участі у кримінальному правопорушенні.
41. Форми співучасті за ступенем стійкості суб'єктивних зв'язків між співучасниками.
42. Кримінальна відповідальність і кваліфікація діянь співучасників.
43. Співучасть у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом.

44. Невдале підбурювання й пособництво: поняття, значення, відмінність від добровільної відмови співучасників.

45. Експес виконавця: поняття, види, значення.

46. Особливості добровільної відмови співучасників.

47. Причетність до кримінального правопорушення: поняття, види, відмінність від співучасті.

48. Триваюче, продовжуване і складне (складене) кримінальне правопорушення: поняття, ознаки.

49. Сукупність кримінальних правопорушень: поняття, ознаки, види, кваліфікація.

50. Повторність кримінальних правопорушень: поняття, ознаки, види, кваліфікація.

51. Рецидив кримінальних правопорушень: поняття, ознаки, види, кваліфікація.

52. Необхідна оборона: поняття, підстава, ознаки.

53. Уявна оборона: поняття, види, правові наслідки.

54. Затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення: поняття, підстава, ознаки.

55. Перевищення меж необхідної оборони і заходів, необхідних для затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення: поняття, види, кримінально-правові наслідки.

56. Крайня необхідність: поняття, підстави, ознаки, відмінність від необхідної оборони.

57. Виконання наказу або розпорядження: поняття, види, правові наслідки.

58. Звільнення від кримінальної відповідальності: поняття, види, порядок, правові наслідки.

59. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям: передумова, підстава, порядок, правові наслідки.

60. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим: передумова, підстава, порядок, правові наслідки.

61. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки: передумова, підстава, умова, правові наслідки.

62. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки: передумова, підстава, порядок, правові наслідки.

63. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності: передумова, підстава, порядок, правові наслідки.

64. Поняття, ознаки й мета покарання.

65. Система покарань: поняття, ознаки, значення.

66. Основні й додаткові покарання: поняття, види, особливості призначення. 67. Штраф: поняття, розмір, особливості призначення і заміни.

68. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю: поняття, строки, особливості призначення.

69. Громадські й виправні роботи: поняття, строки, особливості призначення.

70. Конфіскація майна: поняття, види, особливості призначення, відмінність від спеціальної конфіскації.

71. Службові обмеження для військовослужбовців: поняття, строки, особливості призначення.

72. Тримання у дисциплінарному батальйоні військовослужбовців: поняття, строки, особливості призначення.

73. Обмеження волі: поняття, строки, відмінність від позбавлення волі, особливості призначення.

74. Арешт і позбавлення волі на певний строк: поняття, строки, особливості призначення.

75. Довічне позбавлення волі: поняття, особливості призначення.

76. Загальні засади призначення покарання.

77. Обставини, що пом'якшують покарання: поняття, особливості призначення покарання за наявності окремих обставин, що пом'якшують покарання.

78. Обставини, що обтяжують покарання: поняття, особливості врахування при призначенні покарання.

79. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом: передумова, підстава й способи пом'якшення покарання.

80. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення і за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті.

81. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень: порядок і визначення остаточної міри покарання.

82. Призначення покарання за сукупністю вироків: порядок і визначення остаточної міри покарання.

83. Звільнення від покарання: поняття, види, порядок, правові наслідки.

84. Звільнення від відбування покарання з випробуванням: передумова, підстава й умова.

85. Кримінально-правові наслідки звільнення від відбування покарання з випробуванням.

86. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку: передумова, підстава, порядок, правові наслідки.

87. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання: передумова, підстава, умова, кримінально-правові наслідки.

88. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким: передумова, підстава, кримінально-правові наслідки.

89. Звільнення від відбування покарання за хворобою: передумова, підстава та правові наслідки.

90. Амністія і помилування у кримінальному праві України: поняття та порядок застосування.

91. Погашення судимості: поняття, передумова, підстава, строки, значення.

92. Зняття судимості: поняття, передумова, підстава, строки, значення.

93. Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності.

94. Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх, особливості їх призначення.

95. Особливості звільнення неповнолітніх від покарання.

96. Спеціальна конфіскація: поняття, випадки застосування, відмінність від конфіскації майна як виду покарання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова навчальна література:

1. Вереша Р.В. Курс кримінального права України. Загальна частина. Том І. Вчення про кримінальне правопорушення. Підручник. К.: Алерта, 2021. 434 с.

2. Вереша Р.В. Курс кримінального права України. Загальна частина. Том ІІ. Вчення про покарання. Підручник. К.: Алерта, 2021. 468 с.

3. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб. За ред. О.М. Литвинова Х.: Право, 2019. 480 с.

4. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, В. І. Борисов та ін.; за ред.: В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 584 с.

5. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар :у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5- те вид., допов. Т. 1 : Загальна частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. Харків : Право, 2013. 376 с.

6. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 6-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2020. 768 с.

7. Кримінальне право України (Загальна та Особлива частини) : посіб. для підгот. до зовнішнього незалежного оцінювання / В. І. Тютюгін, М. А. Рубашенко ; відп. ред. В.І. Тютюгін. Харків : Право, 2020. 322 с.

8. Основи кваліфікації злочинів: навч. посібник/ [М. І. Панов, І. О. Зінченко, О. О. Володіна та ін.]; за заг. ред. М. І. Панова. Харків: Право, 2019. 384 с.

9. Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд / О.М. Дроздов, О.В. Дроздова; за заг. ред. О.М. Дроздова, М.С. Ковтун, В.І. Ковтуна. Харків: Фактор, 2018. 624 с.

10. Правові висновки Верховного Суду (кримінальна юрисдикція) за 2018 рік / упоряд.: Н. О. Антонюк, П. П. Андрушко. Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. 342 с.

11. Сухонос В.В., Білоконь Р.М. Кримінальне право України. Загальна частина. Підручник. Х.: Право, 2018. 420 с.

12. Хавронюк М.І. Кримінальні проступки: науково-практичний коментар статей Кримінального кодексу України. 2-ге вид. К.: ВД «Дакор», 2021. – 266 с.

Додаткова література:

1. Кримінальне право України: Практикум. За ред. С.С. Яценка. 3-є вид., перероб. і доповн. К.: Алерта, КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640с.

2. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Теорія держави і права» для студентів спеціальності 081 Право денної та заочної форм навчання [Електронний ресурс] / уклад. В.М. Грудницький. – Покровськ : ДонНТУ, 2020. – 59 с.

3. Методичні матеріали до самостійної роботи та практичних занять і поради до їх виконання з навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Загальна частина» для студентів II курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» денної форми навчання / уклад.: В. І. Тютюгін, Ю. В. Баулін та ін. 4-те вид., переробл. і допов. Харків, 2020. 160 с.

4. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Конституційне право» для студентів спеціальності 081 Право денної та заочної форм навчання [Електронний ресурс] / уклад. В.М. Грудницький. – Покровськ : ДонНТУ, 2020. – 80 с.

5. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Конституційне та трудове право України» для студентів спеціальності 263 Цивільна безпека денної та заочної форм навчання [Електронний ресурс] / уклад. В.М. Грудницький. – Покровськ : ДонНТУ, 2020. – 63 с.

6. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Земельне право» для студентів спеціальності 193 Геодезія та землеустрій денної та заочної форм навчання [Електронний ресурс] / уклад. В.М. Грудницький. – Покровськ : ДонНТУ, 2020. – 67 с.

Зразок оформлення титульної сторінки

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУК УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ПРАВА**

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

**з дисципліни «Кримінальне право. Загальна частина»,
варіант 10**

Виконала студентка групи
П-20
заочної форми навчання
Петренко В.А.

Керівник:
Грудницький В.М.,
к.ю.н., доцент, доцент
кафедри історії і права

Покровськ – 2021

Методичні рекомендації для проведення семінарських занять та організації
самостійної роботи з дисципліни «Кримінальне право. Загальна частина»
для студентів спеціальності 081 «Право»

Укладач: Грудницький Василь Миколайович